

ISSN 2080-1807

Rumunia to 21-milionowe państwo o bogatej historii i tradycji. Posiada interesującą kulturę, dającą swój wyraz w dziedzictwie artystycznym, naukowym i społecznym. Po trudnym okresie reżimu Ceaușescu i rewolucji 1989 r. wstąpiła do NATO i Unii Europejskiej, by powoli czynić starania w kierunku odbudowy i podnoszenia kondycji państwa. Dostrzegając liczne walory tego kraju, obecnie stosunkowo rzadko odwiedzanego przez Polaków, Unia Europejskich Federalistów w dniach 27.09–04.10.2014 zorganizowała wyjazd studyjny do Sibiu oraz pobliskich miejscowości, w których usytuowane są interesujące obiekty biblioteczne.

W ramach programu zwizytowano placówki publiczne, szkolne i uniwersyteckie, stanowiące pewien przekrój bibliotekarstwa rumuńskiego, rysujące obraz działalności bibliotekarzy i stanu księżnic w tym kraju. Szczególnie duży nacisk położono na bibliotekarstwo szkolne, które z uwagi na programy unijne rozwija się w ostatnich latach w oparciu o uzyskane przez szkoły fundusze. Najogólniej można powiedzieć, iż biblioteki w Rumunii nie osiągnęły jeszcze stadium rozwoju charakterystycznego dla polskich placówek, co zapewne związane jest ze środkami finansowymi przeznaczanymi na ten cel. W wielu miejscowościach brak ciągle bibliotek publicznych lub ich filii oraz bibliotek szkolnych. Pomimo zaleceń

Biblioteki Rumunii – sprawozdanie z wyjazdu studyjnego

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2015.029>

---

ministerialnych wiele szkół nie posiada księgozbiorów lub funkcjonują one tylko na papierze. Bardzo często zamiast profesjonalnej biblioteki szkoły posiadają jedynie 2–3 półki z książkami. Widać jednak starania i zabiegi pracowników oświaty, by stan ten jak najszybciej zmienić. Zaczęto więc zakładać w szkołach tzw. centra informacji, w skrócie nazywane CDI.

Biblioteki szkolne w Rumunii mają dwojaki charakter. Mogą to być tradycyjne placówki lub centra informacji, czyli CDI (ang. *The Center for Documentation and Information*), które wyposażane są w komputery i dostęp do Internetu, choć daleko im jeszcze do polskich mediatek. Jak mówią organizatorzy CDI, mają one być centrami multidyscyplinarnych źródeł wiedzy, służących jako wsparcie działalności informacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej, uczniów, nauczycieli oraz społeczności lokalnych. Dostarczają sprzęt, narzędzia i zbiory niezbędne do prowadzenia kwerend informacyjnych, poszukiwań dokumen-

tów i czytania, zarówno w działaniach indywidualnych, jak i zbiorowych, zachęcając do zrobienia pierwszego kroku w kierunku obsługi urządzeń IT. CDI mają zwiększać poziom czytelnictwa, otwierać nowe perspektywy dla rozwoju szkoły i lokalnego środowiska. Placówki te mają za zadanie przyciągnąć zarówno młodych, jak i dorosłych czytelników oraz stworzyć im przyjazną przestrzeń do zdobywania informacji. Cele te mają zostać osiągnięte dzięki gromadzeniu: słowników, encyklopedii, literatury popularnonaukowej i beletrystycznej, podręczników, czasopism, zbiorów multimedialnych, komputerów podłączonych do Internetu, sprzętu do kopiowania, telewizorów oraz pomieszczeń umożliwiających prowadzenie animacji kulturalnej.

W praktyce wyposażenie CDI jest stosunkowo skromne, choć w stosunku do tradycyjnych bibliotek, których zresztą czasem nie ma w rumuńskich szkołach, jest nie najgorsze. Niestety z uwagi na kryzys w szkolnictwie wstrzymano (do odwołania) zatrudnianie nauczycieli, w tym również nauczycieli-bibliotekarzy, co może w przypadku *vacatu* w skrajnych sytuacjach spowodować zamknięcie placówki.

W każdym CDI powinna znajdować się jedna osoba zarządzająca centrum i prowadząca współpracę z nauczycielami. Niestety często brak pieniędzy na etaty i wówczas pra-

cują wolontariusze. Takie centra znajdują się w mniej więcej połowie szkół. W pozostałych funkcjonują tradycyjne biblioteki lub w ogóle nie ma żadnej biblioteki. Centra różnią się od bibliotek zapewnieniem wolnego dostępu do zbiorów oraz, jak już wspomniano, wyposażone są w sprzęt komputerowy i dostęp do Internetu.

By zostać w Rumunii nauczycielem-bibliotekarzem należy zdać egzamin zawodowy, stąd czasem brakuje chętnych kandydatów na to stanowisko. W trakcie egzaminu kandydaci muszą stworzyć program współpracy z uczniami, który będzie rozwijał ich kompetencje informacyjne. Po egzaminie pisemnym następuje część praktyczna, podczas której prezentowany jest projekt pedagogiczny. Egzamin trwa 3 godziny, więc jest dość wyczerpujący. Jak opowiadała przedstawicielka komisji egzaminacyjnej – nauczyciele-bibliotekarze początkowo zarabiają niewiele, lecz z czasem ich wynagrodzenie jest większe niż innych bibliotekarzy. Wielkość uposażenia jest zależna od stażu pracy.

W centrum informacji mogą pracować zarówno bibliotekarze, jak i nauczyciele-bibliotekarze. Bibliotekarze szkolni pracują po 40 godzin tygodniowo. 18 godzin to czas, który mają przeznaczyć na pracę z dziećmi, w ciągu 12 musi zostać zapewniony dostęp do biblioteki, zaś pozostałe 10 to praca nad własnym rozwojem.

CDI, zgodnie z założeniami, powinny pracować od godz. 8.00 do 14.00, ale często brak jest wykwalifikowanych bibliotekarzy, więc bywają otwarte co drugi dzień. Z centrum poza uczniami mogą korzystać zwykle również okoliczni mieszkańcy, gdyż obowiązujący model nie uwzględnia zakładania na terenach wiejskich bibliotek publicznych. Kondycja biblioteki szkolnej jednak w niewielkim stopniu wpływa na ocenę i ewaluację szkoły przez organy kontrolne, tak jak ma to miejsce w Polsce, co nie sprzyja inwestowaniu przez dyrekcję w te pola działalności szkoły.

Biblioteka szkolna w Cisanadie

Jedną z bibliotek szkolnych, będącą zarazem placówką CDI, jest biblioteka w Cisanadie, która powstała w 2000 r. w ramach programu mającego za zadanie rozwinięcie dostępu do informacji na terenach wiejskich. Przed wprowadzeniem ministerialnego projektu biblioteki na obszarach wiejskich były bardzo zapóźnione i funkcjonowały na słabym poziomie. W każdym regionie wybrano więc po dwie biblioteki, które stały się centrami informacji i dostały po 10 tys. euro na remont, zakup zbiorów i wyposażenie. Po wsparciu bibliotek wiejskich przyszedł czas na rozwój tych w małych miastach, takich jak Cisanadie. Biblioteka w Cisanadie, a właściwie Centrum Informacji i Dokumentacji, składa się

z kilku oddzielonych przestrzeni: pomieszczeń pracy grupowej i indywidualnej, magazynów oraz minicytelní. Misja centrum opera się na realizacji celów: pedagogicznych, komunikacyjnych i związanych z zarządzaniem zasobami. Biblioteka posiada 6 tys. zbiorów książkowych, poza tym dokumenty elektroniczne i gazety. Ma tylko kartkowy katalog.

Biblioteka szkolna liceum w Predeal

Predeal to góraska miejscowość turystyczna w Karpatach, w której znajduje się jedna szkoła – Liceul Teoretic „M. Saulescu”. W szkole uczy się ok. 400 dzieci od pierwszej do dwunastej klasy. Biblioteka, a w zasadzie centrum informacji działające w szkole, została utworzona w 2003 r. Biblioteka ta jako pierwsza w całej Rumunii została przekształcona w CDI (rum. Centrul de Documentare si Informare), pozostałe placówki wzorowały się na nim. CDI w Predeal zostało stworzone w ramach programu edukacyjnego dotyczącego rozwoju terenów wiejskich. Dysponuje literaturą w języku rumuńskim, ale również francuskim, niemieckim i angielskim. Posiada 18 tys. książek w wolnym dostępie ze wszystkich dziedzin wiedzy oraz 43 tys. zbiorów w magazynie. W CDI pracuje bibliotekarz-dokumentalista i nauczyciel-bibliotekarz. System wypożyczeń oparty jest o ręcznie wypełniane karty uczniów.

Można wypożyczać 1 książkę na 2 tygodnie. Poza działalnością związaną z udostępnianiem zbiorów biblioteka w Predeal organizuje imprezy tematyczne, np. dotyczące praw człowieka, dnia wody oraz uczestniczy w realizowaniu międzynarodowych projektów uczniów z zakresu fizyki, chemii i biologii. Organizuje również konkursy, np. rysunkowe, czy poetyckie. Czasem w bibliotece odbywają się też lekcje przedmiotowe jeśli nauczyciele chcą korzystać ze zbiorów, puścić film itp.

W CDI znajduje się 6 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. Funkcjonuje katalog elektroniczny, ale wypożyczenia dokonywane są w sposób tradycyjny, gdyż komputerowy system biblioteczny dostępny jest tylko na miejscu w bibliotece i nie posiada modułu OPAC. Biblioteka otwarta jest od godziny 8.00 do 16.00. Pełni równocześnie funkcję świetlicy. Obsługuje również mieszkańców miasta, ponieważ nie ma biblioteki publicznej, a w zasadzie występuje takowa, ale wyłącznie na papierze. Jednak z biblioteki szkolnej rzadko korzystają osoby z zewnątrz. Zwykle poza uczniami przychodzi tylko niektórzy rodzice i nauczyciele.

Jak ocenili gospodarze, małe dzieci czytają sporo, ale wraz z wiekiem ich aktywność czytelnicza znacznie maleje. Starsi czytają tylko fragmenty książek potrzebne do zajęć szkolnych. Na początku roku szkolnego każda klasa

przychodzi z nauczycielem na szkolenie dotyczące wykorzystania materiałów bibliotecznych, aby zachęcić do odwiedzin w bibliotece. Nauczyciele przedmiotowi również przychodzą by pokazać uczniom książki z konkretnej dziedziny. Najczęściej jednak uczniowie korzystają wyłącznie z Internetu.

Głównym źródłem finansowania biblioteki są sponsorzy prywatni i rada miejska. Co roku biblioteka proponuje wysokość budżetu potrzebnego do sprawnego funkcjonowania i tę propozycję szkoła przekazuje radzie miasta. Rzadko jednak uzyskiwane jest dofinansowanie we wnioskowanej wysokości.

Biblioteka szkolna w Avrig

Kolejną wizytowaną placówką była biblioteka szkolna w Avrig. Jest to miasto zlokalizowane w południowej części Transylwanii, liczy około 12 tys. mieszkańców. Kiedyś było tu centrum przemysłu szklarskiego. Od 2008 r. zaczęto działać w kierunku rozwoju regionu, zdobywania funduszy zarówno na przemysł, jak i edukację. Stąd też nowoczesny kompleks szkolny, zawierający zarówno przedszkole, jak i szkołę podstawową oraz średnią, a także, nowoczesną jak na standardy rumuńskie, bibliotekę. Biblioteka szkolna w Avrig to centrum informacji, a dokładniej 75. centrum informacji utworzone w Rumunii. Zostało zbudowane od podstaw

w 2013 r. dzięki funduszom unijnym w ramach projektu rozwoju regionalnego. Wcześniej istniała tu tradycyjna biblioteka szkolna. Oficjalne otwarcie planowane jest dopiero na ten rok. Powierzchnia centrum to 216 m². W bibliotece znajdują się nowoczesne komputery z dostępem do Internetu (10 stanowisk) oraz projektor i tablica interaktywna, bardzo chętnie wykorzystywane przez uczniów. Władze szkoły szacują bowiem, że ok. ¼ uczniów nie ma w domu dostępu do Internetu. Biblioteka posiada ponad 18 tys. książek i 100 audiobooków, prenumeruje dwa czasopisma. Można wypożyczać maksimum 3 książki na okres do 2 tygodni. Książki wypożyczone są przy użyciu kart papierowych. Na razie tylko część zbiorów skatalogowana jest w elektronicznej bazie danych. Biblioteka nie posiada profesjonalnego systemu bibliotecznego i dlatego ciągle działa jeszcze katalog papierowy.

Biblioteka jest czynna przez 8 godzin dziennie, mimo że pracuje w niej tylko jedna bibliotekarka. Odbywają się tu zajęcia dla dzieci o specjalnych potrzebach informacyjnych. Znajduje się również wydzielona część dla nauczycieli, gdzie mogą przygotowywać się do lekcji w oparciu o materiały biblioteczne. Organizowane są również kursy rozwijające dla nauczycieli. Rada szkoły zorganizowała m.in. kursy dla nauczycieli dotyczące efektywnego wykorzystywania centrum informacyj-

nego w pracy z uczniami. Centrum jest otwarte dla lokalnej społeczności, tak jak w przypadku poprzednich bibliotek, ale dopiero po zakończeniu zajęć szkolnych. W Avrig działa również biblioteka publiczna, która współpracuje ze szkołą.

Biblioteka gimnazjum w Cîrța

Ostatnią wizytowaną placówką szkolną było gimnazjum w małej miejscowości Cîrța (Școala Gimnazială Cîrța). Szkoła powstała tu już w 1863 r. jako katolicka szkoła męska. Obecnie jest placówką cenioną przez lokalnych mieszkańców m.in. za przyjazną atmosferę. Kształci 150 uczniów w 12-osobowych klasach. Niewielka szkoła posiada również mały kącik biblioteczny. Nie jest zatrudniony w nim żaden bibliotekarz, tę funkcję pełnią zmianowo nauczyciele i chętni rodzice. Ponieważ w miejscowości nie ma biblioteki publicznej, książki w szkole mogą wypożyczać również mieszkańcy, choć ci chętniej korzystają z telewizji, która jest dostępna w kąciku bibliotecznym.

Biblioteka miejska w Sibiu

Biblioteka Județeană Astra Sibiu to biblioteka wojewódzka. Została założona w 1861 r. Astra stanowi skrót stowarzyszenia działającego na rzecz rumuńskiej kultury i literatury (głównie z rejonu Transylwanii) założone-

go właśnie w tym miejscu. Na początku biblioteka składała się z kilku skromnych pokoiów. Powstała głównie dzięki dotacjom członków stowarzyszenia. Aktualnie posiada dwa główne budynki – nowoczesny i zabytkowy. Nowoczesny budynek biblioteki powstał w 2007 r. roku, kiedy to Sibiu było europejską stolicą kultury, zaś drugi budynek – zabytkowy – pochodzi z XIX w. Początkowo nowoczesny budynek, który biblioteka uzyskała jako drugi, nie był przeznaczony dla niej – miała mieścić się w nim rada miejska. W nowym budynku znajduje się czytelnia dla dzieci, czytelnia dla dorosłych i piętro poświęcone sztuce. W starym budynku biblioteki znajdują się głównie magazyny i czytelnie zbiorów zabytkowych.

Biblioteka posiada 2500 użytkowników i ok. 1 mln zbiorów, zaś samo miasto Sibiu liczy 160 tys. mieszkańców. Biblioteka posiada największy w Rumunii zbiór manuskryptów oraz najstarszą książkę w języku rumuńskim z 1580 r., zaś w pięknej sali teatralnej biblioteki po raz pierwszy wystawiono przedstawienie w całości odegrane w języku rumuńskim. Ponadto biblioteka posiada także 4 oddziały w mieście. W każdym z nich znajduje się ok. 20 tys. książek.

W bibliotece w Sibiu pracuje ogółem 61 osób (w tym bibliotekarze i pracownicy administracyjni). Ponadto placówka współpracuje z wolontariu-

szami rekrutowanymi wśród studentów i uczniów. Posiada nowoczesną stronę internetową (<http://www.bjstrasibiu.ro>). W planach jest rozpoczęcie projektu z biblioteką uniwersytecką mającego na celu wspólne zamówienie baz elektronicznych. System komputerowy stosowany w Sibiu to Liberty. Wprowadzone zostały do niego prawie wszystkie zbiory. Placówka posiada również specjalistyczny skaner używany do digitalizacji. Proces digitalizacji zaczęto od zbiorów najstarszych. Najstarsza książka stanowiąca majątek biblioteki pochodzi z 1528 r., a jest to książka religijna pisana w języku łacińskim. Zbiory specjalne to ok. 60 tys. książek.

Jak poinformowali gospodarze, początkujący bibliotekarz w bibliotece publicznej zarabia ok. 200 euro. Osoby na wysokim stanowisku i z dużym stażem zarabiają ok. 400 euro. W bibliotece można zatrudnić się nie mając studiów bibliotekoznawczych, wystarczy ukończyć 3-miesięczny kurs. Biblioteka podlega ministerstwu kultury i ustawie o bibliotekach publicznych. Podobnie jak w Polsce, poszczególne typy placówek bibliotecznych przynależą do różnych resortów. Biblioteka w Sibiu, żeby poszerzyć źródła finansowania, założyła drukarnię, która realizuje m.in. zamówienia uniwersytetu oraz rady miejskiej. Placówka posiada też drobnych sponsorów. Budżet ustalany jest z radą miejską zawsze

na początku roku. Czytelnicy nie są obciążeni żadnymi opłatami, płacą jedynie 2 euro za założenie karty. Mogą wypożyczać 3 książki na okres trzech tygodni. Biblioteka jest otwarta od 8.00 do 20.00 od poniedziałku do piątku. Jest zamknięta w weekendy. Mimo to ma coraz więcej użytkowników, zainteresowanych nie tylko czytaniem, ale również działalnością dodatkową biblioteki, taką jak: kursy dla dzieci i dorosłych, wyszukiwanie informacji, nauka obsługi komputera, kursy języka chińskiego, wystawy, spotkania, pokazy. Nietypowe dla bibliotek aktywności organizowane przez bibliotekę miejską w Sibiu to m.in. mecze koszykówki, pokazy mody, kursy tańca, pokazy filmów i noc muzeów.

Biblioteka, mimo iż działa bardzo prężnie, nie ma w swoich zbiorach jeszcze zbyt wielu e-booków, koncentruje się na zasobach drukowanych, choć posiada stanowisko dla osób słabo widzących i książki pisane braille. Ma również dwie sale komputerowe, w których mieści się 25 komputerów z dostępem do Internetu i 20 tylko z katalogiem. Biblioteka uczestniczyła w programie Biblionet fundacji Billa i Melindy Gates, mającym na celu rozwój bibliotek w województwie. W ramach programu 2 tys. bibliotek otrzymało komputery, a bibliotekarze mieli okazję uczestniczyć w kursach kształcących. W strukturze biblioteki znajduje się dział PR, w którym zatrud-

niona jest jedna osoba zajmująca się promocją oraz kontaktami z innymi bibliotekami.

Bardzo dużo zbiorów pochodzi z dotacji. W bibliotece znajdują się również zbiory w językach obcych: niemieckim, rosyjskim, polskim, węgierskim oraz chińskim – głównie materiały do nauki języka. Zbiory są zabezpieczone systemem kamer – trwają rozmowy by wprowadzić system RFID. Bibliotekarze zapytani o mniejszość romską odpowiedzieli, że nie jest ona zainteresowana korzystaniem z biblioteki. Jedynie na terenach wiejskich Romowie sporadycznie korzystają z Internetu.

Na koniec warto wspomnieć o ciekawym rozwiązaniu zastosowanym w dziale dziecięcym – a mianowicie rozdzielaniu książek na półkach pluszowymi maskotkami – zamiast podpórki do książek na każdej półce siedzi miś.

Biblioteka Uniwersytecka w Sibiu

Uniwersytet w Sibiu to uczelnia, która intensywnie zaczęła rozwijać się po 1990 r. Wcześniej była skromną uczelnią oferującą niewiele kierunków kształcenia. Na uniwersytecie na dziesięciu wydziałach studiuje ok. 18 tys. studentów. Biblioteka uniwersytecka jest nowoczesną, w pełni skomputeryzowaną placówką. Jej budynek powstał w 2008 r. Czynna jest od godz. 8.00 do 20.00. Posiada 40 pracowników

i 12 tys. czytelników. System biblioteczny to Liberty 5, który zintegrowany jest z systemem uniwersyteckim zawierającym bazę studentów. Metraż biblioteki wynosi 6 tys. m². Placówka posiada 500 tys. książek zlokalizowanych na 7 poziomach. Na każdym poziomie w wolnym dostępie zlokalizowane są zbiory z różnych dziedzin. Na poziomie pierwszym jest to medycyna, mechanika, sport, chemia, fizyka i biologia. Poziom drugi to literatura rumuńska, poziom trzeci – angielski, francuski i niemiecki, zaś poziom czwarty to literatura prawnicza, psychologia i pedagogika. Pozostałe poziomy zawierają przestrzeń magazynową. W kolekcjach dziedzinowych zlokalizowanych na poszczególnych piętrach gromadzone są książki oraz wydawnictwa ciągłe, zarówno o charakterze czytelnianym, jak i wypożyczane na zewnątrz. Zbiory zabezpieczone są technologią RFID. By usprawnić system wypożyczeń biblioteka posiada self-checki i wrzutnie. Zbory zorganizowane są według UKD. Karty biblioteczne wydawane są na cały okres studiów i w zależności od czasu ich trwania są aktywne od 2 do 5 lat. Wydanie karty kosztuje 15 lei (ok. 15 zł), ale upoważnia do korzystania z czytelni komputerowych i baz danych (tylko na miejscu w bibliotece). Kartę na rok mogą również wykupić uczniowie liceów, aby korzystać ze zbiorów anglojęzycznych. Biblioteka pozwala na skanowanie swoich książek.

Poza czytelniami posiada stanowiska do pracy indywidualnej, z których studenci mogą korzystać za opłatą. Studenci pożyczają książki na okres 2 tyg. (maksimum 5 książek). Wykładowcy mogą wypożyczać zbiory bezterminowo. Prośbę o przedłużenie terminu zwrotu można przesłać mailem, zaś za przetrzymanie grożą kary finansowe. Biblioteka nie posiada własnego budżetu. Książki w miarę potrzeb zamawiają dziekani. Większość zbiorów obcojęzycznych pochodzi z darów od instytucji i zagranicznych centrów kultury, np. British Council. Z uwagi na niewielkie możliwości zakupu w ogóle nie prowadzi się selekcji zbiorów. Jedynie ubytki to książki zagubione przez czytelników. Biblioteka uczestniczy w projekcie Europeana i w Nocy muzeów, podczas której wykonywane są różne ozdoby eksponowane potem w bibliotece, np. mysz biblioteczna wykonana ze starych książek.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Rumuńskich

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Rumuńskich to organizacja o celach i strukturze zbliżonej do SBP. W każdym regionie funkcjonuje przedstawiciel stowarzyszenia. Stowarzyszenie podzielone jest na sekcje: bibliotek szkolnych, naukowych, publicznych, sekcję prawną i sekcję zarządzania informacją. Współpracuje ze stowarzyszeniami z Mołdawii i Węgier. Ma na celu inte-

grację działalności bibliotek różnych typów. Chciałoby w przyszłości wprowadzić zmiany organizacyjne w systemie bibliotek. Jak podkreśliła jego przedstawicielka, ubolewa ono nad faktem, iż biblioteki szkolne w Rumunii oraz inne rodzaje bibliotek słabo ze sobą współpracują, brak też koordynacji rozwoju tych instytucji na skalę całego państwa. Co ciekawe, w Rumunii funkcjonuje tylko jedna biblioteka pedagogiczna, która mieści się w Bukareszcie. Nie współpracuje ona jednak z bibliotekami szkolnymi. Ponadto Stowarzyszenie organizuje różnego rodzaju spotkania i imprezy mające na

celu popularyzację bibliotek i poprawę ich wizerunku.

Poza bibliotekami obsługującymi czytelników Rumunia, obfituje w dobrze zachowane księgozbiory historyczne, zlokalizowane w zamkach i pałacach. Podczas wyjazdu była okazja do zobaczenia zabytkowej biblioteki na zamku hrabiego Draculi w Branie oraz biblioteki w letnim pałacu królewskim w Peleş, które zachwyciły swoim pięknem.

Maja Wojciechowska
Uniwersytet Gdański

W dniu 14 maja 2015 r. w Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie odbyło się III Sympozjum Naukowe z cyklu *Ludzie Książki Pomorza Zachodniego* zorganizowane przez Książnicę Pomorską oraz Zachodniopomorski Oddział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Słowo wstępne wygłosiła sekretarz naukowy Książnicy Pomorskiej, Cecylia Judek.

Pierwszy referat pt. „Czarna sztuka w rękach kobiet. Przyczynek do dziejów szczecińskiego bibliotekarstwa” wygłosiła Alicja Łojko (Książnica Pomorska). W swoim wystąpieniu prelegentka przedstawiła sylwetki dziesięciu najbardziej znanych właścicieli

---

Sprawozdanie z III Sympozjum z cyklu Ludzie Książki Pomorza Zachodniego

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2015.030>

---

drukarni funkcjonujących od XVI do XVIII w. w Szczecinie. Pierwszą kobietą prowadzącą drukarnię była Anna Raette.

Kolejny referat pt. „Otto Kunkel – Animator bibliotek muzealnych Provinz Pommern” przedstawiła Marta Kurzyńska (Biblioteka Muzeum Narodowego w Szczecinie). Wystąpienie